

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Gevaarlijke gezondheidsadviezen uit een krantje

VALSE „ZELFBEDIENING”

DEZER DAGEN kwam in mijn brievenbus terecht een exemplaar van **MODERNE VOEDING**, tweemaandelijks orgaan van de Vereniging Reformproducten N.V. te Vlaardingen, die blijkbaar contact heeft met allerlei kruidenhuizen.

De samenstelling van de redactie wordt niet vermeld maar wel lezen we dat een vrouwelijk natuurarts een maand met vakantie is en is het dus niet uitgesloten dat zij enigszins verantwoordelijk is voor de inhoud van dit blad.

Het begint met de loftrumpet te steken van honing, niet als voeding, maar als geneesmiddel en de Gelée royale, de koninginbijgelei ontbreekt niet. Er zijn blijkbaar twee nieuwe producten, Melbrosin en Melbrosia, die volgens een advertentie het vermogen tot celdeling en celvernieuwing in ons lichaam kunnen verhogen — een van de belangrijkste remedia tegen ouderdomsverschijnselen. De prijs is niet gering, f 19,50 voor een kuur van twintig dagen, maar wie zou niet graag op oudere leeftijd weer fit willen worden à raison f 1,— per dag? Het is alleen maar jammer dat ook hier weer kapers op de kust zijn en er minderwaardige producten verkocht worden. Hoe kunnen we die onderscheiden? Het blijkt dat er een stichting voor laboratoria voor Industrie en Onderwijs bestaat, die zegt bevoegd te zijn een oordeel te vellen.

Maar er is meer in „Moderne Voeding” te vinden, een stroom van specialiteiten, kruidenmengsels en preparaten wordt ons voorgeschoteld — we hebben maar te kiezen, b.v. uit Dr. Ritters specialiteiten: Lacifée voor het versterken van het zenuwgestel, Legafée voor gezonde lever en gal, Gastrofée voor een gezonde en sterke maag, of Schlafgut, waardoor het gehele zenuwstelsel goed wordt beïnvloed met als resultaat een gezonde slaap.

vervolg op pag 2

Een afscheidswoord aan Dr. H. H. FUNKE

IN HET ALGEMEEN schrijf ik niet in dit maandblad behalve dan het jaarverslag.

Dit keer maak ik daarop gaarne een uitzondering vanwege het vertrek van de heer dr. H. H. Funke uit het bestuur.

In de ledenvergadering op 3 december 1960 is dr. Funke als voorzitter afgetreden, doch nu hij enige tijd geleden ook als bestuurslid heeft bedankt, voel ik de behoefte hierbij even stil te staan.

Sinds juni 1951 heb ik het genoegen gehad met hem samen te werken, zowel in het bestuur alsook in het dagelijks bestuur, hij als voorzitter, ik als secretaresse.

Tactvol

IN AL DIE JAREN is mij gebleken hoe bijzonder goed hij voor de taak van voorzitter geschikt was, tactvol en rustig. Bij eventuele verschillen wist hij de partijen op de juiste wijze tot elkaar te brengen.

Onder de terreinen waarop dr. Funke in die jaren zeer actief is geweest mag ik zijn streven noemen t.o.v. het verkrijgen voor onze vereniging van onontbeerlijke financiële steun en dit gelukkig niet zonder succes! Het corps van medebestuurders wist hij te versterken.

Onder zijn voorzitterschap werd het 75-jarig bestaan van onze vereniging op bescheiden wijze — doch succesvol naar buiten toe uit — herdacht.

Opvolger

NATUURLIJK VALT het te betreuren dat dr. Funke na zoveel jaren meende zijn taak als voorzitter te moeten neerleggen, maar dit niet dan nadat hij voor een eveneens actieve opvolger had gezorgd.

Na nog ruim een jaar deel te zijn blijven uitmaken van het bestuur heeft dr. Funke zich thans geheel daaruit teruggetrokken met het oog op andere hem opeisende werkzaamheden.

De vereniging is hem veel dank verschuldigd.

Dankbaar

PERSOONLIJK bewaar ik aan de tijd van samenwerking de meest aangename herinnering en ik blijf hem zeer dankbaar voor de wijze waarop hij mij vaak — bij het uitwerken van de notulen — door het medische labyrint heenvoerde.

A. BURBACH,
secretaresse.

Naarden, 13 maart 1963.

ROETZWARTE TANGEN EN INJECTIENAALDEN

TE VIES om aan te pakken en hier en daar voorzien van opgedroogd bloed, zo zag het instrumentarium er uit van de in IJmuiden op heterdaad betrapte „tandarts”. De gordijnen waren niet gesloten en zo kon een der rechercheurs van het Velsense politiekorps precies zien wat de „tandarts” uitvoerde. Hij was bezig met het maken van een gipsafdruk voor een prothese. Juist op het moment dat de patiënt het gips in zijn mond kreeg, rukte de politieman de deur open. Dit was immers het moment van de man op heterdaad te betrappen bij het onbevoegd uitoefenen van de tandartsenpraktijk.

PRAKTIJK IN IJMOND EN ZAA NSTREEK

DE INSTRUMENTEN waren te vies om aan te pakken, vertelde de tandarts, die de zaak aan het rollen had gebracht aan een verslaggever van de IJmuider Courant.

„ZELFBEDIENING”

vervolg van pag 1

DE DIAGNOSE moet hier door de patiënt worden gesteld. We weten hoe weinig betrouwbaar dit meestal toegaat. Een recent voorbeeld: een oudere vriend van me dacht door de verschijnselen, die hij vertoonde, het aan de maag te hebben. Gelukkig dat hij geen Gastrofee ging bestellen, maar zijn huisarts raadpleegde, die al gauw ontdekte dat achter de maagverschijnselen een nierlijden stond en hem naar een ziekenhuis verwees ter verder onderzoek en behandeling. Hoe kan een arts meedoen aan een blad dat vol zit met kwakzalverij?

Er is ook een medische rubriek aan het blad verbonden, verzorgd door een arts, die zich H. v. d. U tekent en die voor wallen onder de ogen o.a. symbliofor voorschrijft. Wat kan niet alles achter dit verschijnsel zitten!

Een bekend laboratorium Biohorma in Nunspeet, waartegen ik reeds jaren geleden waarschuwde, adverteert een boek van een natuurarts Vogel over De Lever. Arme leek die daaruit zijn kennis haalt of zijn gezondheid uit een van de vele plantentonica, die op grote schaal worden geadverteerd. Vrouwen, mannen en kinderen kunnen hier terecht, alle kwalen kunnen worden genezen.....

Het is jammer dat we geen vrouwen kunnen opbrengen voor dit moderne Utopia der volksgezondheid. Integendeel: we waarschuwen zeer ernstig voor deze gevaarlijke wijze van kwakzalverij met geneesmiddelen.

R. E. W.

Het instrumentarium van de pseudo-tandarts bevond zich in een weekendtas. De tandarts verklaarde dat hij roetzwarte handen had toen hij de volledige inventaris van de tas op het politiebureau van Velsen had onderzocht. De inhoud van de weekendtas bestond o.a. uit injectienaalden, ampullen met injectievloeistof en tangen, zaken die uitsluitend tandartsen gebruiken en waarmee tandtechnikers nooit omgaan. Het was de politie van Velsen zonder meer duidelijk dat zij een goede vangst had gedaan. De bewuste „tandarts” die in de Zaanstreek en in het IJmondgebied al jarenlang „opereerde” hield echter stug zijn onschuld vol. Op alle vragen had hij zijn antwoord al gereed. Zo vertelde hij, dat het bloedstelpingsmiddel dat in de tas werd aangetroffen — en dat uitsluitend gebruikt wordt door bevoegde tandartsen — gebruikt was om zijn dochtertje te behandelen die vorige week op het ijs gevallen was. De politie geloofde hier niets van en liet zijn woning in Wormerveer doorzoeken. Daarbij stuitte men o.a. op een voorraad van vijftientig ampullen injectievloeistof.

TOTAAL „ONBEVOEGD”

DE MAN DIE REEDS jarenlang voorgeeft tandtechniker te zijn met bijzonder goede ervaringen mag zich in werkelijkheid zelfs niet eens een zelfstandige tandtechnische praktijk uitoefenen. Een van de tandartsen die in het begin van de jaren vijftig nauw met deze man heeft samengewerkt schetste hem als een zeer slechte en domme vakman. Tenminste tweemaal heeft deze totaal „onbevoegde” getracht het vakdiploma tandtechniker te behalen. Na het laatste examen liet een lid van die examencommissie doorschemeren dat hij er wel nooit in zou slagen het begeerde diploma te behalen. Men noemde zijn examenresultaat zowel praktisch en theoretisch volkomen onvoldoende. Na het in werking treden van de wet die de praktijken van de tandtechniker regelt, stond er voor de man slechts één

weg open..... Als werknemer in dienst treden van een bevoegde tandtechniker. Door bemiddeling van een Wormerveerse tandarts kreeg de man een baan op een groot tandtechnisch laboratorium te Haarlem.

De tandarts, die dit ons gisteren vertelde, had toen nog het volste vertrouwen in de man. Korte tijd later bemerkte hij echter dat verschillende van zijn patiënten gehele of gedeeltelijke prothesen hadden, welke kennelijk door zijn vroegere vertrouweling vervaardigd waren. In die tijd kwamen zijn „tandartspraktijken” ook aan het licht en volgde er een veroordeling door de kantonrechter te Zaandam.

HANDIG PRATEN

DE HOGE BOETE heeft de man echter niet kunnen weerhouden om zijn werk toch te blijven voortzetten. De Wormerveerder liet het zelfs niet na om het werk van werkelijk bevoegden in diskrediet te brengen door bij zijn klanten of toekomstige klanten op het werk van de artsen af te geven. „Een slecht gebit, ja, ik zie het al”.

Door zeer handig praten en vooral te wijzen op het vaak langdurige wachten bij de tandartsen, de vrij onpersoonlijke behandeling e.d., wist hij zijn praktijk enorm uit te breiden. Hij behandelde de meeste van zijn patiënten bij hun thuis. Voor vele mensen die afschrikken van de gang naar de bevoegde tandarts, kan zo iets natuurlijk van grote invloed zijn. Maar hij maakte niet alleen de gebitten, nee, hij trok ook tanden en kiezen. Tandartsenwerk!

In werkelijkheid is het trekken van deze elementen niet zeer gevaarlijk.

vervolg op pag 4

Bureau Vereniging

HET BUREAU van de Vereniging tegen Kwakzalverij is gevestigd ten huize van de directeur, de heer D. H. van den Bosch, „Groot Schuttershoef”, Arnhemseweg 10, Leusden post Amersfoort.

Aan dit bureau zijn alle inlichtingen omtrent de vereniging en de kwakzalverijbestrijding verkrijgbaar.

Directeur Van den Bosch is gaarne bereid verzoeken tot het houden van lezingen over de kwakzalverij te behandelen.

Medische waarheid vervalst of verdraaid

GENEESMIDDELEN

VAAK NUTTELOOS
SOMS SCHADELIJK

Onthullende studie van Amerikaan

DE MEDISCHE medewerker van Het Parool schreef:

EEN VAN DE dankbaarste werkterreinen van de geneesmiddelenindustrie is dat van de vitamines en de mineralen. Dit zijn stoffen waarvan men ook in het meest populaire boek over voeding kan lezen dat zij noodzakelijk zijn voor het leven.

Maar als hieraan eens een tekort bestaat, is dit met weinig kostbare geneesmiddelen afdoende te bestrijden.

Het Amerikaanse (en het Nederlandse) normale diët is echter zo rijk aan vitamines enz. en zo afwisselend, dat het heel moeilijk is een werkelijk tekort te krijgen. Dat overmaat goed zou doen is nooit aannemelijk gemaakt; dat het wel eens kwaad kan staat vast.

Zeer veel mensen in Amerika die vitamines enz. gebruiken, hebben deze helemaal niet nodig. In 1958 werd hiervan voor 28 miljoen dollars door doksen voorgeschreven. Maar aan tien miljoen Amerikanen werd door de ondernemers voor een bedrag van 500 miljoen dollars van deze produkten opgedrongen, zonder dat dit enig goed deed.

Tot de verkoopmethoden behoort niet alleen de beïnvloeding van de persoonlijke verbruikers, maar ook die van grote ondernemingen, welke bewogen worden aan hun personeel gratis allerlei preparaten te verstrekken. De bewering is dan dat het ziekteverzuim er door zal verminderen!

In de campagne spelen ook volkomen in de lucht hangende beweringen en bijgelovigheden een rol. Zo wordt bijv. gezegd, dat het water te arm is of

EEN AMERIKAANSE verslaggever Ralph Lee Smith heeft de geneesmiddelenindustrie in Amerika aan een diepgaand onderzoek onderworpen. Hij komt daarbij tot bittere conclusies.

Het dagblad Het Parool heeft dit onthullende boek van Ralph Lee Smith („The Health Hucksters”, uitgave Th. Y. Cromwell Cy, New York 1960) door zijn medische medewerker laten recenseren.

De uitmuntende samenvatting die deze medische medewerker gaf, laten wij in drie delen volgen. Hieronder volgt het tweede fragment.

de gebruikte mest „onnatuurlijk” en dat daardoor de tarwe of wat er verder verbouwd werd, wat zijn voedingswaarde betreft, minderwaardig zou zijn. Daarnaast wordt het op zichzelf juiste feit, dat door sommige bewerkingen van ons voedsel het gehalte aan een bepaald vitamine achteruit kan gaan, opgeblazen tot de bewering, dat er dus in het diët een tekort ontstaat.

Om dit vast te stellen zou men echter moeten kijken naar wat er overblijft en dit is, zoals wij al opmerkten, ruim voldoende. Men bedenke, dat door tal van goede wetenschappelijke onderzoeken vast staat dat toevoeging van vitamines alleen dan nodig en nuttig is, als er een tekort aan bestaat. Dit tekort op te sporen is niet iets wat de leek op zijn eigen houtje kan doen, maar behoort typisch tot het terrein van de dokter.

Sub-klinisch

IN VERBAND met een en ander werd de situatie in 1958 voor de industrie wat benauwend. Zij is zich toen „wetenschappelijk” gaan verweren, en heeft een medicus aan het hoofd gesteld van een door haar opgerichte „Vitamine Research Foundation”.

Dit instituut heeft een nieuw ziektebeeld uitgevonden, of als men wil, een nieuwe „theorie”: die van het „sub-klinische” vitaminetekort. Dat wil in goed Hollands zeggen: een vitaminetekort dat niet aantoonbaar is.

De verschijnselen kunnen dan op elke klacht betrekking hebben. Ik doe een greep uit verschillende aanbevelingen van de fabrikanten: vermoeidheid, geestelijke slapte, bloedarmoede, nervositeit, rusteloosheid, steriliteit, hartziekte, spierzwakte, tuberculose, diabetes, gewrichtsreumatiek, leverlijden, de moeilijkheden van de oude dag enz. Het is niet zo wonderlijk, dat onder de

enorme geestelijke pressie der reclame velen van de kopers meenden, baat te vinden bij het middel.

Franse klaver

Suggestie, vertrouwen, maar vooral de tijd doen veel van dergelijke klachten wisselen of verdwijnen. De fabrikant kan dit nog aanmoedigen door aan zijn preparaat 12% alcohol of wat cafeïne toe te voegen: dan voelt men na een paar uur al „hoe goed het werkt”. Maar 20 dollars voor de maandelijks noodzakelijke doses van een aftreksel van luzerne (= Franse klaver), peterselie, waterkers en gist is wel wat veel!

Baat het niet, zo schaadt het niet, zal men misschien zeggen — maar het zelf doktoren voor allerlei klachten, die wel vanzelf voorbij kunnen gaan, maar toch ook dikwijls een achtergrond hebben, die een reële behandeling nodig heeft, schaadt wel.

Weken achter

Het voor de leek meest sprekende argument tegen de theorie van het „niet aantoonbare tekort” is wel dit: dat doktoren, die bij zichzelf de eerste verschijnselen van een werkelijk vitaminetekort te voorschijn willen roepen, maandenlang een zeer streng diët moeten gebruiken, waarvan de bestanddelen vaak zelfs niet eens onder onze gewone voedingsmiddelen te vinden zijn. Zodra door een fout, of hoe dan ook, voedsel wordt gegeten, dat het uitgesloten vitamine wel bevat, is men weer weken achter voor het bereiken van zijn doel: het echte vitaminetekort.

De bespreking van dit interessante boek wordt in het volgende nummer voortgezet

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buitter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Juiste opvatting van kantonrechter

DE KANTONRECHTER en de officier van Justitie in Amersfoort blijken een juiste opvatting te hebben over de rechtsbedeling ten aanzien van kwakzalvers.

In zijn requisitoir tijdens een zitting tegen een 65-jarige onbevoegde genezer uit Baarn merkte de officier op: „Er zijn mensen die menen dat de wetgeving op het uitvoeren van de geneeskunst niet juist is geregeld. Ik kan in deze kwestie natuurlijk geen partij kiezen. De huidige wet dient gehandhaafd te worden. Overtredingen moeten passend worden bestraft.

De resultaten, die verdachte bereikte en die misschien best goed kunnen zijn in de ogen van patiënten, zal ik niet beoordelen.

Ik moet er rekening mee houden dat verdachte al meermalen is veroordeeld en niettemin doorgaat met zijn praktijken. Voor drie feiten (aan drie personen was een recept afgegeven) vraag ik elk een boete van f 300 subsidiair driemaal dertig dagen hechtenis,” aldus de Amersfoortse officier volgens een verslag in De Gooi- en Eemlander.

Volgens de verdediger van de Baarnse wonderdokter verkeerde de man in een conflictsituatie: enerzijds wilde hij mensen helpen die elders geen genezing vonden en anderzijds wilde hij de wet niet overtreden.

DE KANTONRECHTER wees er op dat het doel van de wetgeving bestrijding van de kwakzalverij is. Het geneeskundig beroep is aan diverse normen gebonden en de vraag is of men daarmee niet in strijd komt, als de geneeskunde wordt uitgeoefend door iemand zonder universitaire opleiding. Men kan niet allen over één kam scheren („ook voor het scheren is tegenwoordig een vakdiploma vereist”). „Ik ben blij dat ik de wetgever niet ben die in deze kwestie moet beslissen; immers 95% van al die „geneeskundigen” zijn immers schelmen” vond de rechter.

Hij stelde vast dat de rechtsnorm was overtreden en veroordeelde de kwakzalver uit Baarn tot driemaal f 150,— of driemaal 20 dagen.

Wij juichen het duidelijk uitgesproken standpunt van rechter en officier in Amersfoort van harte toe. Inderdaad kan de rechter niet beslissen over het medisch-wetenschappelijke vraagstuk over bestaan en eventuele waarde voor de geneeskunde van paranormale verschijnselen en andere geneeswijzen van onbevoegden.

Zolang dit moeilijke probleem niet is opgelost en zolang deze medische kwestie nog geen juridische neerslag in de wetboeken heeft gekregen, zolang dient de rechter de bestaande wetten

5 NIEUWE LEDEN

Wij verwelkomen deze keer vijf nieuwe leden van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Het zijn de dames K. Cosman, verpleegster te Baarn en H. A. Melk, verpleegster te Amsterdam en de heren C. Th. Lens, arts te Raalte, A. Stuurman, student te Groningen en H. P. J. Broekhoff, student te Maastricht.

zodanig met straffe hand toe te passen. Want wat de kantonrechter in Amersfoort zei („doel van deze wetgeving is de bestrijding van de kwakzalverij”) is waar.

Buiten Amersfoort wordt deze waarheid maar al te dikwijls in de rechtszalen van ons land vergeten.

(vervolg pag. 3) ROETZWARTE TANGEN

Het toedienen van de verdovende injecties wel. Bijzonder gevaarlijk zelfs en men mag van groot geluk spreken dat er geen ongelukken gebeurd zijn. Immers, het hangt er van af waar de injectie gegeven wordt. Dit vereist studie, en men is er nog steeds niet achter gekomen, waar de Wormerveerder dit geleerd kan hebben. Zeker is dat hij dit niet op een bevoegde plaats heeft geleerd.

DURE GEBITTEN

DE IJMUIDER TANDARTS verklaarde dat de mensen eenvoudig niet weten waaraan zij zich blootstelden. De Wormerveerder heeft eens een persoon behandeld, die een uur lang buiten bewustzijn is geweest, als gevolg van het trekken van tanden en kiezen.

Voorts is het de politie gebleken dat de man niet goedkoop werkte. Voor een prothese die via het ziekenfonds destijds f 69,— kostte, berekende hij dertig tot veertig gulden meer. Sterker nog, de tandartsen in Wormerveer

hebben in de afgelopen jaren zeker meer dan honderd „vreemde” gevallen in hun praktijk meegemaakt. Een patiënt komt normaal om zijn tanden en kiezen te laten trekken, betaalt zelfs enkele tientallen guldens vooruit voor de prothese en komt dan niet meer terug. Nee, de tandartsen in Wormerveer hebben zeker gegronde reden om aan te nemen, dat talloze van dergelijke patiënten een veel duurder kunstgebit hebben van de bewuste man..... Want men mag in deze tijd toch niet meer gaan veronderstellen dat men zonder een kunstgebit blijft lopen. Trouwens in Beverwijk kreeg een tandarts dergelijke gebitten zelfs ter reparatie aangeboden.....

Het geval van de Wormerveerder is echter niet een zaak die alleen staat — inmiddels is het geheel onder de aandacht van de officier van justitie te Haarlem gebracht. Het onbevoegd uitvoeren van tandartsenpraktijken komt zelfs vrij veel voor. In tandartsenkringen noemt men dit verschijnsel zelfs onrustbarend.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnarends, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam en J. E. Buiter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts- tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters ..... f 2,50

Administratie Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959 - 19114.